

Türkçe İbadet

Tarih: 12/04/1997

Son günlerde Türkçe ibadet ve özellikle Kur'an-ı Kerim'in namazda Türkçe tercemesinin okunmasına dair tartışmaların yoğunluk kazanması üzerine konu Kurulumuzda görüşüldü. Yapılan inceleme ve müzakere sonunda:

Bütün ilahi kitaplar, onları insanlığa tebliğ ile görevlendirilen Peygamberlerin konuştukları dille indirilmişlerdir.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.) Arabistan'da Araplar arasında yetiştiği ve Arapça konuştuğu için, O'nun tebliğ ettiği Kur'an-ı Kerim de Arapça olarak indirilmiştir. Ancak Yüce Rabbimizin bütün insanlığa son kitabı ve ebedi hitabı olan Kur'an-ı Kerim, sadece Araplar ve Arapça'yı bilenler için değil, bütün insanları sapıklıklardan korumak, onlara Hakkı ve hakikati öğretmek, hidayet ve gerçek saadet yolunu göstermek için indirilmiştir. Bunun gerçekleşebilmesi için de, Kur'an-ı Kerim'in bildirdiği ilahi gerçek ve öğütlerin herkese, bütün insanlığa tebliğ edilmesi, herkes tarafından öğrenilmesi, anlaşılması, üzerinde düşünülmesi, kavranması ve kalplere yerleşmesi gerekir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de:

"Bu Kur'an, bütün insanlara bir açıklama, sakınanlara yol gösterme ve bir öğüttür." (Al-i İmran, 3/138)

"Ey Peygamber, Rabbindan sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun elçiliğini yapmamış olursun..." (Maide 5/67)

"Kendilerine, indirileni insanlara açıklayasın diye sana Kur'an'ı indirdik." (Nahl, 16/44)

"Bu Kur'an, ayetlerini iyiden iyiye düşünsünler, tam akıl sahipleri ibret alsınlar diye sana indirdiğimiz feyz kaynağı bir kitaptır." (Sad, 38/29) buyurulmuştur.

İfade edildiği üzere Kur'an-ı Kerim Arapçadır. Cenab-ı Hakk'ın yüce keliması kutsal

kitabımızın dilinin her müslüman tarafından bilinmesi ve anlaşılması, arzu edilen bir durum ise de, âdeten mümkün değildir. O halde Kur'an-ı Kerim'in Arapça bilmeyenlere tebliğ edilebilmesi ve onların da bu Yüce Kitapta bildirilen ilahî gerçek ve öğütleri anlayıp üzerinde düşünebilmeleri ve O'nun hidayetinden yararlanabilmeleri için, başka dillere tercüme edilmesine, kısa ve uzun açıklamalarının yapılmasına kesin ihtiyaç hatta zaruret vardır. Nitekim, İslamın ilk dönemlerinden itibaren buna ihtiyaç duyulmuştur. Ashabın ileri gelenlerinden Selman-ı Farisî'nin İranlı hemşehrilerinin isteği üzerine Fatihâ Sûresini Farsçaya çevirip onlara gönderdiği bazı kaynaklarda (bk. Serahsi, el-Mebcut, I, 37, Beyrut, 1398/1978) yer almıştır. Günümüzde

Kur'an-ı Kerim, dünyadaki belli başlı hemen bütün dillere çevrilmiş durumdadır. Dilimizde de yüzün üzerinde meal, terceme ve tefsiri bulunmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'in namazda Türkçe tercemesinin okunmasına gelince:

Kur'an-ı Kerim'de "Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun" (Müzzemmil, 73/20) buyrulduğu gibi, Hz. Peygamber (s.a) de bütün namazlarda Kur'an-ı Kerim okumuş ve namaz kılmayı iyi bilmeyen bir sahabiye namaz kılmayı tarif ederken "... sonra Kur'an'dan hafızanda bulunanlardan kolayına geleni oku." (Müslim, Salat, 45) buyurmuştur. Bu itibarla namazda kıraat yani Kur'an okumak, Kitap, Sünnet ve İcma ile sabit bir farzdır.

Bilindiği üzere Kur'an, Cenab-ı Hakk'ın Hz.Muhammed (s.a.)'e Cebrail aracılığı ile indirdiği manaya delalet eden elfazın (nazm-ı münzel'in) ismidir. Sadece mana olarak değil, Resûlüllah (s.a.)'in kalbine elfazı ile indirilmiştir. Bu itibarla bu elfazdan anlaşılan ve başka lafızlarla (sözlerle) ifade edilen mana Kur'an değildir. Çünkü indirildiği elfazın dışında, hatta Arapça bile olsa, başka sözlerle ifade edilen mana Cenab-ı Hakk'ın kelamı değil, mütercimmin ondan anladığı yorumdur. Oysa Kur'an kavramının içeriğinde, sadece mana değil, bir rüknü olarak onun elfazı da vardır. Nitekim:

"Şüphesiz O, alemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir. Onu Ruh-u'l-emin (Cebrail), uyarıcılardan olası diye, senin kalbine apaçık Arap diliyle indirdi." (Şura 26/192-195)

"Böylece biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik." (Ta-Ha 20/113)

"Korunsunlar diye dosdoğru Arapça bir Kur'an indirdik." (Zümer, 39/28)

"Bu bilen bir toplum için, ayetleri Arapça bir Kur'an olmak üzere ayrıntılı olarak açıklanmış bir kitaptır." (Fussilet, 41/3) gibi tam on ayrı yerde (Yusuf, 12/2; Ra'd, 13/37; Nahl, 16/103; Şura, 42/7; Zuhruf, 43/3; Ahkaf, 46/12) nazm-ı münzel'in Arapça olduğunu ifade eden ayetlerden, sadece mananın değil, elfazının da Kur'an kavramının içeriğine

dahil olduğu açık ve kesin bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu sebeptendir ki, tercemesine Kur'an denilemeyeceği ve tercemesinin Kur'an hükmünde olmadığı konusunda İslam bilginleri görüş birliği içindedir.

Bilindiği üzere terceme, bir sözün anlamını başka bir dilde dengi bir sözle aynen ifade etmek demektir. Oysa her dilin, başka dillerde bulunmayan (kendine ait) ifade, üslup ve anlatım özellikleri vardır. Bu yüzden, edebî ve hissî yönü bulunmayan bazı kuru ifadeler dışında, hiçbir terceme aslının yerini tutamaz ve hiçbir terceme de her bakımdan aslına tam bir uygunluk sağlanamaz. O halde, Kur'an-ı Kerim gibi, ilahî belağat ve i'cazı haiz bir kitabın aslı ile tercemesi arasındaki fark, yaratan ile yaratılan arasındaki fark kadar büyüktür. Çünkü biri Yaratan Yüce Allah'ın kelamı; diğeri ise yaratılan kulun aciz beyanı. Hiç böylesi bir tercemenin, Allah kelamının yerine konulması ve aynı hükümde tutulması mümkün olur mu?

Kaldı ki, İslam dini evrensel bir dindir. Değişik dilleri konuşan bütün müslümanların ibadette ortak bir dili kullanmaları onun evrensel oluşunun bir gereğidir.

Herkesin konuştuğu dil ile ibadet yapmaya kalkışması, Peygamberimizin öğrettiği ve bugüne kadar uygulana gelen şekle ters düşeceği gibi içinden çıkılmaz bir takım tartışmalara da yol açacağı muhakkaktır. Konuya ülkemiz açısından baktığımızda ise böyle bir uygulamanın dışarıda Türkiye aleyhinde, içerde ise Devlet aleyhinde bir malzeme olarak kullanılacağı, vatandaşların birlik ve beraberliğini zedeleyeceği, sonuç olarak bir takım huzursuzluklara sebebiyet vereceği dikkatten uzak tutulmamalıdır.

Diğeri taraftan, yüzleri aşan terceme ve meal arasından din ve vicdan hürriyetini zedelemekten, üzerinde birlik sağlanacak birisinin namazda okunmak üzere seçilmesi ve buna herkesin benimsemesi mümkün görülmemektedir.

Türkçe namaz ile Türkçe dua birbirine karıştırılmamalıdır. Çünkü dua kulun Allah'tan istekte bulunmasıdır. Bunun ise herkesin konuştuğu dil ile yapılmasından daha tabii bir şey olamaz ve zaten genelde de ülkemizde Türkçe dua yapılmaktadır.

Diğeri taraftan, Kur'an-ı Kerim'in en önemli özelliklerinden biri de i'cazdır. Bir benzerinin ortaya konulması konusunda, Kur'an bütün insanlığa meydan okumuştur. Bu i'cazın sadece anlamda olduğu söylenemez. Aksine, "onun Allah katından indirildiğinde şüphemiz varsa, haydi bir benzerini ortaya koyun" anlamındaki tehdidi (meydan okuma) ayetlerinden (Bakara 2/23-24; Yunus, 10/37-38; Hud, 11/13; İsrâ, 17/88; Tur, 52/33-34) bu özelliğin daha çok lafızla ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca bir benzerini ortaya koymak için, insanlar ve cinler bir araya toplanıp birbirlerine destek olsalar bile bunu başaramayacaklarını ifade eden ayet-i kerime (İsrâ, 17/88) den

de, Kur'an'ın bir benzerinin yapılamayacağı ve bu itibarla tercemesinin Kelamullah sayılamayacağı, o hükümde tutulamayacağı ve dolayısıyla namazda tercemesinin okunamayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim, 1926 yılında İstanbul Göztepe Camii İmam-Hatibi Cemal Efendi'nin Cuma namazında Kur'an-ı Kerim'in Türkçe tercemesini okumasıyla ilgili olarak İstanbul Müftülüğü'nün 20 Mart 1926 tarih ve 92-93 sayılı yazısı üzerine, altında Atatürk tarafından göreve getirilen ilk Diyanet İşleri Reisi Rifat Börekçi'nin imzası bulunan 9 Ramazan 1324/23 Mart 1926 tarih ve 743 numaralı Müşavere Hey'eti kararında:

"Namazda kıraet-i Kur'an bi'l-icma farz ve Kur'an'ın hangi bir lügat ile tercemesine Kur'an itlakı kezalik bi'l-icma gayr-ı caiz ve namazda kıraet-i Kur'an mahallinde terceme-i Kur'an'ın adem-i cevazı da bi'l-umum mezahib fukahasının icma ile sabit olduğundan, hilafına mücaseret, namazı vaz'-ı şer'isinden tağyir ve emr-i dini istihfaf ve mel'abe şekline vaz'ı mutazammın olduğu gibi, beyne'l-müslimin iftirak ve ihtilafa ve memlekette fitne hûdusuna bâis olacağından, fiil-i mezbure mecasereti sabit olan merhum Cemal Efendinin uhdesindeki vezaif-i ilmiye ve diniyenin ref'i, emr-i zaruri halini almış olmakla ol vechile tebligat icrası..." denilmiştir.

Şüphesiz bir müslümanın en azından namazda okuduğu Kur'an-ı Kerim metnlerinin anlamlarını bilmesi ve namazda bunları anlayarak ve duyarak okuması son derece önemlidir ve bu zor da değildir. Ancak manasını anlamak, onun hidayetinden faydalanmak ve Yüce Rabbimizin emir, yasak ve öğütlerinin neler olduğunu öğrenmek için Kur'an-ı Kerim'i terceme etmenin ve bu maksatla meal, terceme ve tefsirlerini okumanın hükmü başka; bu tercemeleri Kur'an yerine koymanın ve Kur'an hükmünde tutmanın hükmü yine başkadır.

Namazda ve ibadet olarak Kur'an-ı Kerim asli lafızları ile okunur. Yüce Rabbimizin bize olan öğüt, buyruk ve yasaklarını öğrenmek, onun irşadından yararlanmak maksadıyla ise, terceme, meal ve açıklamaları okunur. Bu maksatla Kur'an-ı Kerim'in terceme, meal ve açıklamalarını okumak ta çok sevaptır ve genel anlamı ile ibadettir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA